

අභිධම්ම අට්ඨකථා> නිරොධකථාවණ්ණනා >කථාවක්ඛු-අට්ඨකථා> දුතියවග්ගො

නිරොධකථාවණ්ණනා

19. නිරොධ කථා

ඉදානි නිරොධකථා නාම භොති. තඤ්ඤායං අප්පට්ඨසංඛාරානිරොධස්ථ පට්ඨසංඛාරානිරොධස්ථ ද්වෙපි එකතො කඤ්ඤා නිරොධසථිවන්ති ලද්ධි, සෙය්‍යාදාපි එතරහි මහිසාසකානස්ථෙව අක්ඛානස්ථෙව; තෙ සංඝාය ද්වෙ නිරොධාති පුච්ඡා සකවාදිස්ස, පට්ඨස්ඤා පරවාදිස්ස . ද්වෙ දුක්ඛනිරොධාති පස්සෙසු යස්මා ද්වෙ දුක්ඛසථිවානි න ඉච්ඡති, තස්මා පටික්ඛිපති. යස්මා ද්විභාකාරෙහි දුක්ඛං නිරුප්පිකිති ඉච්ඡති, තස්මා පටිජානාති. ද්වෙ නිරොධසථිවානිතිපස්සෙසු ද්වින්තං දුක්ඛසථිවානං නිරොධවසෙනඅනිච්ඡන්තො පටික්ඛිපති. ද්විභාකාරෙහි දුක්ඛස්ස නිරුප්පිකිතො පටිජානාති. ද්වෙ තාණානිතිආදිසුපි එසෙව නයො.

දැන් නිරෝධ කථා නම් වේ. එහි යමෙකුගේ නුවණින් නොබැලූ නිරෝධය ද නුවණින් බැලූ නිරෝධය ද යන දෙකම එකක් කොට නිරෝධ සත්‍යයයි ලබ්ධිය වේ. යම්සේ දැන් මහිසාසකයන්ගේ මෙන්ම අන්ධකයන්ගේ මෙනි. ඔවුන් සඳහා ද්වෙ නිරොධා විචාරීම් සකවාදියාටය. ප්‍රතිඥාව පරවාදියාටය. ද්වෙ දුක්ඛ නිරොධා ප්‍රශ්නවල යම්භෙයකින් දුක්ඛ සත්‍ය දෙකක් කැමති නොවේ. එනිසා ප්‍රතික්ෂේප කරයි. යම්භෙයකින් දෙයාකාරයකින් දුක් නිරුද්ධ වේයයි කැමති වේ. එනිසා පිළිගනී. ද්වෙ නිරොධ සථිවානි යන ප්‍රශ්නවල දුක්ඛ සත්‍ය දෙකක් නිරෝධ වශයෙන් අකැමති වන්නේ ප්‍රතික්ෂේප කරයි. දෙයාකාරයකින් දුක්වල නිරෝධවීමෙන් පිළිගනී. ද්වෙ තාණානි ආදියෙහි ද මෙම නයම වේ.

අඤ්ඤා ද්වින්තං නිබ්බානානන්තිආදිසු පුච්ඡාසු උච්චනිවතාදීනි අපස්සන්තො පටික්ඛිපති.

අඤ්ඤා ද්වින්තං නිබ්බානං යනාදියෙහි ප්‍රශ්නවල උස් පහන් බව නො දන්නේ ප්‍රතික්ෂේප කරයි.

අප්පට්ඨසංඛාරුද්ධෙති යෙ පට්ඨසංඛාය ලොකුත්තරෙන ඤාණෙන අනිරුද්ධා සුද්ධපකතිකත්තා වා උද්දෙසපරිපුච්ඡාදිනං වා වසෙන න සමුදාවරණතො නිරුද්ධාති වුවවන්ති, තෙ සංඛාරෙ. පට්ඨසංඛා නිරොධෙත්තිති. ලොකුත්තරඤාණෙන නිරොධෙත්ති අනුප්පත්තිභාවං ගමෙත්ති. නනු අප්පට්ඨසංඛාරුද්ධා සංඛාරාති පුච්ඡා පරවාදිස්ස . තඤ්ඤා භග්ගානං පුන අභස්ථනතො අප්පට්ඨසංඛාරුද්ධානං වා අරියමග්ගෙ උප්පන්නෙ තථා නිරුප්පිකිතතොව සකවාදී අවිචන්තහග්ගනං පටිජානාති. සෙසමෙක උත්තානඤ්ඤාවාති.

අප්පට්ඨසංඛා නිරුද්ධෙ යන යමෙක් ලෝකෝත්තර ඤාණයෙන් නිරුද්ධ නොවූයේ සුද්ධ ප්‍රකෘතිකත්‍යය හෝ ඉදිරිපත් කිරීම විචාරය හෝ ලෙසින් පැවතීමෙන් නිරුද්ධ කියනු ලැබේ. ඒ සංස්කාරයෝ, පට්ඨසංඛා නිරොධං යයි ලෝකෝත්තර ඤාණයෙන් නිරුද්ධ වේ. නො ඉපදීමබවට පැමිණෙයි. තනු අප්පට්ඨසංඛා නිරුද්ධා සංඛාරා විචාරීම් සත්‍යාදියටය. එහි බිඳුනවුන්ගේ නැවත නො බිඳීමෙන් නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් නිරුද්ධ වූවන්ගේ හෝ ආර්ය මාර්ගයෙහි උපත්කල්පිනි එසේ නිරුද්ධ වීමෙන්ම ද සකවාදියා අත්‍යන්ත බිඳුනබව පිළිගනී. මෙහි සෙස්ස පැහැදිලිය.

ඉහතින් දක්වන ලද්දේ පටිසංඛා නිරෝධය හා අප්පට්ඨසංඛා නිරෝධය සඳහා අර්ථයන්ය. ඒ අනුව පටිසංඛා නිරෝධය යනු අනුත්පාද නිරෝධය බවත් අප්පට්ඨසංඛා නිරෝධය යනු ක්ෂණික නිරෝධය බවත් මැනවින් පැහැදිලිය.